

Laatokan itärannikon linnustosta.

JUHANI PAAVELA.

Tähän mennessä on *Ornis Fennicassa* julkaistu useita Itä-Karjalan eri osien linnustoja kuvailevia tutkimuksia. Kun niissä on käsitelty Laatokan rannikkoaluetta vain vähäiseltä osalta ja kun minulla on vuosina 1941—1944 ollut tilaisuus tehdä ko. alueella melko runsaasti lintuhavaintoja, esitän seuraavassa lyhyesti niiden perusteella Laatokan itärannikon linnustosta saamani kokonaiskuvan.

Havaintoalue käsittää pääasiassa Mantsinsaaren, Manssilan, Rajakonnun, Ukonniemen (Rajakonnusta 4 km etelään), Vitelen, Tuuloksen, Alavoisen, Andrusovan, Pisin, Hapanovan ja Gumba-ritsan tienoot, eli kapean rannikkokaistan Salmista Syvärinlahden seutuun. Rajakonnun pohjoisosaan saakka maasto on korkeus-
suhteiltaan vaihtelevaa peruskallioaluetta metsien ollessa pääasiassa kuusivaltaisia. Rajakonnusta etelään korkokuva tasoittuu hiekan ja saven peittäessä kallioperän. Metsät muuttuvat mäntyvaltaisiksi kankaisi, joille Aunuksen savimaat, jokivarret sekä siellä täällä (varsinkin Hapanovassa) tavattavat lehdot ja korvet muodostavat täydellisen vastakohdan.

Koska havainnot on tehty sotatoimien ohessa ja liikkuminen on tämän vuoksi ajoittain rajoittunut hyvinkin suppeille alueille, kokonaiskuvan saaminen on luonnollisesti kärsinyt. Runsauslaskelmien niukkuuden ja paikallisuuden vuoksi olen seuraavassa tyytynyt käyttämään subjektiivisia käsitteitä hyvin yleinen — hyvin harvinainen siten, että laji on katsottu hyvin harvinaiseksi (hyvin harv.), kun se on tavattu kerran, harvinaiseksi (harv.), kun se on tavattu 2—5 kertaa, jokseenkin harvinaiseksi (j. harv.), kun se on tavattu 6—20 kertaa, jokseenkin yleiseksi (j. yl.), kun se on tavattu 21—100 kertaa sekä yleiseksi ja hyvin yleiseksi (yl., hyvin yl.), kun se on tavattu useammassa kuin sadassa paikassa. Yllä mainittua asteikkoa ei ole kuitenkaan kaikissa tapauksissa orjallisesti noudatettu, lähinnä siitä syystä, että harvinaiset, „antoisat“ biotoopit on tutkittu tarkemmin kuin yleiset, joten alueen yleisinä esiintyviltä biotoopeilta tavattujen lajien yksilömäärä on todellisuudessa suurempi, kuin havaintojen perusteella voi päätellä. — Myös muuttohavaintoja on kertynyt runsaasti, mutta niistä ei ole tässä yhteydessä julkaistu kuin pieni osa.

Siitä, että olen saanut tehdyksi vallinneissa olosuhteissa näinkin paljon havaintoja, saan kiittää komentajaani everstiluutnantti A. Korvenheimoa, joka erittäin myötämielisellä suhtautumisellaan ja itse innokkaana metsämiehenä omilla havainnoillaan ja lukuisin materiaalinäyttein on huomattavasti edistänyt kokonaiskuvan saamista Laatokan itärannikon linnustosta. Hänen havaintojensa jäljessä on merkintä (Kmo). Myös olen saanut käytettäväkseni muutamia luutnantti T. Korpivaaran ko. alueelta keväällä 1943 tekemiä havaintoja.

Luettelo alueella todetuista lajeista.

Corvus c. corax L. J. yl. pesivänä. Esim. Hapanovassa 28. VI. 42 1 poikue, Kinäjärven ympäristössä huhtikuussa 1943 us. pareja, Tuuloksen ja Alavoisten välillä 25. V. 43 1 pari, Vitelessä 10. IV. 44 2 paria. Muina aikoina j. yl:nä kiertelevänä rannoilla ja talvisin kylien ääriillä.

Corvus corone cornix (L.). Yl. pesivänä kylien ja viljelymaiden läheisyydessä. Talvehtivana vuosina 1942—1944.

Corvus f. frugilegus L. J. harv. pesivänä. Alavoisten ja Mäkriän välillä muutamia pesäyhdyksuntia, joista suurimmassa viitisenkymmentä paria. Vitelen peltoaukeilla talvella 1942/43 muutamia yks., samoin Aunuksen ja Mäkriän välillä.

Coloeus monedula ? soemmeringii (Fisch.). Yl. pesivänä kylissä. Suurissa kylissä jopa satapäisiä parvia. Muninta alkaa toukokuun alussa: Vitele 6. V. 43 5 pesää, joissa 4, 3, 2, 2 ja 1 munaa. Poikaset lentokykyisiä kesäkuun puolivälissä: Pisissä 6. VI. 43 n. 50 pesää, joissa puolikasvuisia tai melkein lentokykyisiä poikasia. Lentopoikaset kerääntyvät parviin ja oleskelevat viljelymailla myöhäiseen syksyyn saakka. Osa talvehtii: Vitelessä 5. I. 42 5 yks., Pisissä 14. I. 42 n. 100, talvella 1942/43 n. 200 yks. Vitelessä 9. V. 43 n. 80 yksilön parvessa 1 r u s k e a yksilö.

Pica pica fennorum Lönnb. Yl. pesivänä viljelymaiden lähiympäristössä. Alavoisissa 12. V. 43 5 vastakuoriutunutta poikasta. Mantsissa viljelymailla hyvin yleinen, jopa 30 yks. samanaikaisesti näkyvissä.

Nucifraga c. macrorhynchus Brehm. Satunnainen. Mantsissa 19., 23. ja 29. IX. 41 sekä 3. ja 9. X., kulloinkin 1 yks., joista 3 ammuttiin; Suurmäen lähellä 25. VIII. 43 1 yks. (Kmo).

Garrulus g. glandarius (L.). J. yl. pesivänä. Talvisin yleinen viljelymaiden reunamilla.

Cractes i. infaustus (L.). Mahdollisesti pesivänä: ammuttu Andrusovassa 11. V. 44. Syksyisin ja talvisin j. harv.: Haapanassa 24. X. 42 1 yks., Sorpolassa 28. XI. 42 1 yks. (Kmo), Vitelessä 25. I. 43, 13. II., 21. III., 8. IV. ja 17. IX. 1 sekä Tuulosjoella 10. IV. 43 1 yks.

Sturnus v. vulgaris L. Yl. pesivänä kylissä.

Oriolus o. oriolus (L.). Harv., mahdollisesti pesivänä. Tavattu vain

kolme kertaa: Pisijoen suussa 24. V. 42 sekä Vitelessä 27. V. ja 12. VI. 43, kulloinkin 1 laulava ♂.

Chloris chloris (L.). Harv. pesivänä Aunuksen kaupungissa, Andrusovassa, Alavoisissa ja Vitelessä.

Carduelis c. carduelis (L.). Mahdollisesti pesivänä: Vitelessä 22. VI. 44 1 yks.

Carduelis spinus (L.). Yl. pesivänä. — Mantsissa 20. IX.—10. XI. 41 muutavana. Parvien lentosuunta, samoin kuin monien muidenkin lajien suhteen todettiin, pohjoinen!

Carduelis c. cannabina (L.). Harv. pesivänä viljelymailla. Mantsissa 19. VIII. 41 useita poikueita, yhteensä n. 30 yks., 20. IX. 1 parvi, 23. IX. us. kymmeniä pohjoiseen muuttavia yks., Aunuksen kaupungin lähellä 7. VI. 43 1 sekä Vitelessä 11. VI. 43 ja 23. IV. 44 1 yks.

Carduelis l. linaria (L.). Pesiminen epävarma: Hapanovan majakalla 24. V. 42 2 erillistä yks. ja 23. VII. 1 yks. Muuttoaikoina yleinen, talvisin muutamia yksittäisiä yksilöitä.

Carduelis hornemanni exilipes (Coues). Laji todettu varmuudella 11. IV. 42 Hapanovassa, jossa sain rauhassa katsella kiikarilla n. 10 m:n päässä ruokailavaa parvea.

Pyrrhula p. pyrrhula (L.). J. harv. pesivänä. Mantsissa yleinen muutavana 23. IX.—3. XI. 41. Tavataan myös talvisin.

Carpodacus erythrinus (Pall.). J. harv. pesivänä. Hapanovan ja Gumbartsan välillä 24. V. 42 4 laulavaa yks., Andrusovassa 24. V. 43 1 yks., Andrusovan ja Aunusjoen suun välillä 25. V. 43 3 yks.

Pinicola e. enucleator (L.). Muuttoaikana: Mantsissa 4. XI. 41 6 ja 8. XI. muutamia yks., Hapanovassa marraskuun alkupuolella 1942 viikon aikana kaikkiaan kymmenkunta parvea, joissa keskim. 10 yksilöä.

Loxia pytyopsittacus Borkh. Harv. pesivänä. Pisissä 26. II. 42 pesänrakennuspuuhissa oleva pari, pesä männyssä n. 4 metrin korkeudella. Samana vuonna Hapanovassa 19. III. 2 yks. ja 13. VII. 1 poikue (?).

Loxia c. curvirostra L. Yl. pesivänä.

Fringilla c. coelebs L. Hyvin yl. pesivänä, huomattava osa laulurotua „*carelica*“.

Fringilla montifringilla L. Harv., mahdollisesti pesivänä: Pisijoen lähellä 30. V. 42 laulava ♂. Muuttoaikana yleisempi: Hapanovassa 14. IV. 42 3 ja 22. IV. n. 20 yks., Vitelessä 18. IV. 43 isoja muuttoparvia (Kmo).

Passer d. domesticus (L.). Yl. pesivänä kylissä.

Passer m. montanus (L.). Eräissä kylissä yl. pesivänä. Esim. Pisissä useita kymmeniä yks., eli noin 10 kertaa niin paljon kuin kotivarpusia, useissa muissa kylissä taas suhde päinvastainen. Manssilassa 23. VIII. 41 pesä, jossa poikasia.

Emberiza c. citrinella L. Hyvin yl. pesivänä viljelymaiden reunamilla. Hapanovassa 11. IV. 42 pohjoiseen muuttavia yks.

Emberiza aureola Pall. Harv. pesivänä. Mantsissa 23. VIII. 41 1 yks., 4. IX. lentopoikue ja 18. IX. 2 erillistä yksilöä, Hapanovan majakalla 23. V. 42 1 pari.

Emberiza hortulana L. Harv. pesivänä. Hapanovassa 22. V. 42 2 koirasta, Rajakonnussa 18. V. 43 2, 31. V. 1 laulava koiras.

Emberiza rustica Pall. Harv. pesivänä: Hapanovassa 6. VI. 42 pesä koivu-jettokorvessa. Muuttoaikana yleinen: Hapanovassa 7. V. 42 2, 9. V. useita ja 17. V. 1 laulava yks., Vitelessä 3. V. 43 pelloilla n. 20 parvea, joissa kusakin parikymmentä yks.

Emberiza sch. schoeniclus (L.). J. yl. pesivänä rantapensaikoissa, etenkin Andrusovassa.

Calcarius l. lapponicus (L.). Muuttoaikoina: Mantsissa 17. ja 23. IX. 41 1 yks., Hapanovassa 25. IV. 42 useita ja 27. IV. noin 15 yks.

Plectrophenax n. nivalis (L.). Yl. muuttoaikoina.

Lullula a. arborea (L.). J. harv. pesivänä. Vitelen ja Tuuloksen välillä 15. V. 43 1 pari, Tuuloksen ja Alavoisten välillä 25. V. 43 2 paria, Alavoisten ja Andrusovan välillä 7. VI. 43 samoin 2 paria ja Vitelessä 15. VI. 44 1 pari. Muuttohavaintoja: Hapanovassa 12. IV. 42 1, Vitelessä 7. IV. 43 2 ja 10. IV. 44 1 laulava yks., Mantsissa 27. IX. 41 5 yks.

Alda a. arvensis L. Hyvin yl. pesivänä viljelymailla ja rantaniityillä.

Eremophila alpestris flava (Gmel.). Muuttoaikana: Mantsissa 6. X. 41 5 yks.

Anthus t. trivialis (L.). Hyvin yl. pesivänä.

Anthus pratensis (L.). J. yl. pesivänä, esim. Andrusovassa ja ulkosaarilla (Ristisaari).

Motacilla flava subsp. J. yl. pesivänä rantaniityillä.

Motacilla a. alba L. Yl. pesivänä.

Certhia f. familiaris L. J. yl. pesivänä.

Parus m. major L. Yl. pesivänä asuntojen läheisyydessä, muualla harvinainen.

Parus a. ater L. J. harv., mahdollisesti pesivänä. Tavattu nim. vain syksyisin: Hapanovassa lokakuun alkupuolella 1942 useita parvia, joissa yhteensä satakunta yks., syksyllä 1943 muutamia yks. muiden tiaisten seurassa, Mantsissa 23. IX. 41 1 ja 11. X. muutamia yks.

Parus c. cristatus L. Yl. pesivänä havumetsissä.

Parus atricapillus borealis Selys. Yl. pesivänä.

Aegithalos c. caudatus (L.). J. yl. pesivänä lehtipuuvaltaisissa sekametsissä, esim. Tuulosjoen varrella. Parvia keväisin ja syksyisin.

Regulus regulus (L.). Yl. pesivänä kuusimetsissä.

Lanius e. excubitor L. Muuttoaikoina: Mantsissa 20. ja 23. IX. 41 1 sekä Suurmäessä 22. IV. 43 1 yksilö. Tuulosjoen varrella talvehti 1942/43 2 yks. (Kmo).

Lanius collurio L. Harv. pesivänä. Mantsissa 17. VIII. 41 1 yks., 5. VI. 44 pesä, jossa 5 munaa (T. Korpivaara), Saarimäessä 8. VIII. 42 1 pari.

Bombycilla g. garrulus (L.). Yl. muuttoaikoina.

Muscicapa s. striata (Pall.). Yl. pesivänä. Mantsissa 1 yks. vielä 1. X. 41.

Muscicapa h. hypoleuca (Pall.). Yl. pesivänä lehti- ja sekametsissä.

Muscicapa p. parva Bechst. Harv. pesivänä. Hapanovan majakalla 19. V. 42 1 yks., 27. V. sen ja Pisijoen välisessä maastossa kokonaista 6 laulavaa koirasta, keskimäärin 1 km:n etäisyydellä toisistaan, 7. VII. lentopoi-kuue, Andrusovan Salosaassa 12. V. 43 2 laulavaa ♂. Laji oleskelee kosteahkossa, synkässä ja rehevässä mustikkatyyppin sekametsässä pyydystäen

ravintonsa pääasiassa puiden keskikorkeudella tai latvuksissa. Arka ja rauhaton. Varoitusääni soinnukas „*dileb*“, kutsuääni muistuttaa harmaasiepon kutsuääntä. Laulu raikasta, n. 100 m:n päähän kuuluvaa, säe vaihteleva, kertaantuu parhaana lauluaikana keskim. 6 kertaa minuutissa. Erään yksilön laulamia säkeitä:

1. *plitt plitt plitt*

pli pli pli pli pli pli

diy

diy

2. *plitt plitt plitt*

pli pli pli pli

diy

diy

3. *plitt plitt*

pli pli pli pli

diy

diy

4. *plitt plitt plitt*

diy diy diy

5. *plitt plitt plitt plitt*

pli pli pli pli pli pli

Plitt on pitkä ja hidas muistuttaen kirjosesiepon varoitusääntä, sitä seuraa nopea ja matalampi *pli* ja lopuksi heikkenevä *diy*, joka muistuttaa pajuinnun säkeen haikeata loppua. — Eräs toinen yksilö lauloi:

1. *pli pli pli pli pli*

pli pli

till till till till

2. *pli pli pli*

till till till till

diy diy diy

diy

3. *pli pli pli pli*

till till till till till till

diy

diy

diy

Kolmas yksilö kertasi pääasiassa säettä:

1. *plitt plitt plitt plitt plitt plitt*

till till till till till till

ja sen perään usein *till till till*

till till till

2. Harvemmin kuuli säkeen:

plitt   plitt   plitt   plitt
 till till   till till till   till   till till

Lajin lähimmät naapurit: pajulintu, tiltaltti, vihreäkerttu, punatulkku, peippo, harmaasieppo, kirjosiippo, peukaloineen, metsätiainen, käpylintu, puukiiپیjä, isotikka, metsäviklo, teeri ja metso.

Phylloscopus collybita abietinus (Nilss.). J. yl. pesivänä kuusimetsissä.

Phylloscopus trochilus acredula (L.). Hyvin yl. pesivänä.

Phylloscopus trochiloides viridanus Blyth. J. harv. pesivänä, tavattu pääasiassa lehtimetsissä ja lehtipuuvaltaisissa sekametsissä. Hapanovassa 2. VI. 42 2 erillistä yks., 7. VII. lentopoikue, Hapanovan majakan ja Pisijoen suun välillä (matka n. 7 km) 24. VI. 42 n. 10 laulavaa yksilöä, Tuuloksessa ja Alavoisissa 16. V. 43, Andrusovassa 16. ja 25. V. sekä Ristisaaressa 18. VI., kulloinkin 1 laulava ♂.

Phylloscopus s. sibilatrix (Bechst.). J. yl. pesivänä, tavattu runsaimmin mustikkaa kasvavilla mäntykankailla.

Acrocephalus dumetorum Blyth. Hyvin harv., mahdollisesti pesivänä: Andrusovassa 10. V. ja 7. VI. 43 1 laulava yks.

Acrocephalus schoenobaenus (L.). Harv. pesivänä. Andrusovan lahden ruo'okoissa 12. V. 43 1 ja 24. V. 3 yks.

Hippolais icterina Bald. J. harv. pesivänä. Hapanovassa 27. V. 42 3 erillistä yks., Aunusjoen suuhla 25. V. 43 2, Vitelessä 31. V. 1 ja Tuulosjoella 6. VI. 1 yks.

Sylvia borin (Bodd.). J. yl. pesivänä, yleisin *Sylvia*-laji.

Sylvia a. atricapilla (L.). J. yl. pesivänä. Hapanovan majakan ja Pisijoen suun välillä (n. 7 km) 9. VI. 42 toistakymmentä laulavaa lehto- ja mustapääkerttua, herne- ja harmaakerttuja kumpaakin vain pari yks.

Sylvia c. communis Lath. J. yl. pesivänä rantapensaikoissa ja viljelyaukeiden reunoilla, metsä-alueilla harvinaisempi.

Sylvia c. curruca (L.). J. yl. pesivänä.

Turdus pilaris L. Harv. pesivänä: Tuuloksessa 16. V. 43 pari, Vitelejoen varrella 31. V. 2 paria. Muuttoaikoina mm. Hapanovassa ja Mantsissa, jossa myös 10. II. 44 1 talvehtiva yks.

Turdus v. viscivorus L. J. yl. pesivänä mäntymetsissä. Laulurastaan jälkeen yleisin rastaslaji.

Turdus ericetorum philomelos Brehm. Yl. pesivänä kuusi- ja sekametsissä.

Turdus musicus L. J. harv. pesivänä. — Pisijoen suulla 9. VI. 42 kuulemani yksilön laulu erosi siinä määrin Uudellamaalla kuulemastani punasiipirastaan laulusta, ettei lajia voinut määrittää ilman kiikarihavaintoa. Säe *tritt tri tri* muistutti käpylinnun ääntelyä. Myös Hapanovassa 10. V. 42 kuulemani kahden yksilön laulu oli tuntemastani poikkeavaa, erittäin nopeata, joten säe kesti laulaa vain 1 1/2 sek.

Oenanthe oe. oenanthe (L.). J. yl. pesivänä kivikkorannoilla ja viljelymailla.

Saxicola r. rubetra Bechst. J. yl. pesivänä rantapensaikoissa ja viljelymaiden reunamilla.

Phoenicurus ph. phoenicurus (L.). Yl. pesivänä koko alueella.

Luscinia luscinia (L.). J. harv. pesivänä. Hapanovassa 24. V. 42 ja 18. VI. 43 2 yks., Vitelessä 10. VI. 43 3 laulutaidossa kilpailevaa ja Alavoisissa 18. VI. 1 laulava yks. Mantsissa 1 yks. vielä 28. IX. 41.

Luscinia svecica cyaneola (Wolf). Harv., mahdollisesti pesivänä. Andrusovassa laulava ♂ 10. ja 12. V. 43 (tarkempi selostus havainnosta Ornis Fennicassa 1943: 29–30, jossa yhteydessä myös lajin laulu on kuvattu). Kesällä 1944 majuri V. Ukkola tapasi samalla paikalla pitkin kesää sinirintaisen, satakielimäisesti laulavan linnun, joka kuvauksesta päätellen on voinut olla ko. laji. Vitelejoen suun ja rautatiesillan välillä lauleli 1 yks. 22. VI. 44.

Erithacus r. rubecula (L.). Yl. pesivänä.

Prunella m. modularis (L.). Harv., mahdollisesti pesivänä: 11. V. 43 Andrusovassa 1 laulava yks., 24. V. samoin 1 yks., joka ammuttiin (Kmo).

Troglodytes t. troglodytes (L.). J. yl. pesivänä. Esim. Hapanovan majakan ja Pisijoen suun välillä 21. V. 42 10 laulavaa koirasta, joista 7 3 km:n matkalla.

Cinclus c. cinclus (L.). J. yl. talvehtivana lukuisten jokien koskipaikoissa. Esim. Vitelejoen yläjuoksun varrella saattoi tavata kilometrin matkalla kymmenkunta yksittäistä yksilöä (Kmo).

Hirundo r. rustica L. Yl. pesivänä asuntojen läheisyydessä.

Delichon u. urbica (L.). Yl. pesivänä kylissä.

Riparia r. riparia (L.). J. yl. pesivänä jokien rantatörmässä. Alavoisenjoen varrella kesällä 1942 yhdyskunta, jossa n. 50 paria; säännöllisesti myös Vitelejoen varsilla.

Apus a. apus (L.). J. yl. pesivänä, myös asumattomilla seuduilla.

Caprimulgus e. europaeus L. J. harv. pesivänä mäntykankailla.

Picus c. canus Gmel. J. harv. pesivänä. Mantsissa 9. X. 41 2 yks., Hapanovassa 19. IV. 42, Pisijoen suulla 20. X. 42 sekä Vitelessä 21. XII. 42, 12. II. 43, 16. III. ja 14. IV. 44 1 yks.

Dryobates m. major (L.). Yl. pesivänä.

Dryobates l. leucotos Bechst. Harv., mahdollisesti pesivänä: Kapan kylässä 14. XI. 43 1 yks. E. Palménin mukaan nähty myös Gubaritsan läheisyydessä lehtimetsässä kesällä 1942.

Dryobates m. minor (L.). J. harv. pesivänä. Pisissä 18. V. 42 sekä Ukonniemessä 28. VIII., 4. IX. ja 12. XI. 43 1 yks.

Picoides t. tridactylus (L.). J. harv., ilmeisesti myös pesivänä. Mantsissa 23. IX. 41, Hapanovassa 13. III., 14. IV., 16. IV. ja 9. V. 42 sekä Vitelessä 4. IX. 43 1 yks., viimeksi mainitussa paikassa myös talvella 1943–1944 kymmenkunta kertaa.

Dryocopus m. martius (L.). J. harv. pesivänä.

Lynx t. torquilla L. J. harv. pesivänä.

Cuculus c. canorus L. Yl. pesivänä. Hapanovassa saattoi 1942 kuulla jopa toustakymmentä käkeä laulavan samanaikaisesti.

Nyctea nyctea (L.). Andrusovan lähellä 11. XII. 41 1 yks. (Kmo).

Bubo bubo (L.). Harv. pesivänä. Lunkulansaareissa kesällä 1941 1 pari;

T. Korpivaara löysi Vitelen läheltä 26. IV. 43 pesän, jossa 2 munaa, samoin Vieljärven rannalta 22. IV. 44 pesän, jossa 1 muna. Tuulosjoen suulla ammuttiin 15. IX. 42 1, samoin Vieljärvellä 22. IV. 44 1 yks.

Asio o. otus (L.). Hyvin harv., pesiminen epävarma: Hapanovassa 2. V. 42 1 ääntelevä, lentävä yks.

Asio f. flammeus Pontopp. Muuttoaikana: Andrusovassa 1. IX. 42 1 yks. (Kmo).

Aegolius f. funereus (L.). Harv. pesivänä. Mantsissa saatiin 1. XI. 41 1 yks. elävänä kiinni, samoin Vitelessä 24. IV. 43, jossa laji myös pesi onttoon mäntyyn.

Glauclidium passerinum (L.). Harv. pesivänä. Vitelessä 21. XII. 42 sekä Andrusovassa 22. III. ja 1. V. 43 1 yks.

Surnia u. ulula (L.). Harv. pesivänä. Vitelessä ammuttiin 25. I. 43 1 ja tavattiin 16. sekä 19. IV. 1 yks., Andrusovan luostarin pihalla 25. V. 43 1 yks. (amm.).

Strix nebulosa lapponica Thunb. Toukokuun lopulla 1943 nähtiin usein kahden ison pöllön lentelevän iltaisin Hapanovan majakan lähetytyillä. 1. VI. ammuttiin toinen yksilö, joka osoittautui lapinpöllöksi. Vitelessä ammuttiin 3. IX. 43 1 ad. yks. rakennuksen katolta. Pisijoen suulta löytyi 10. IV. 44 1 kuollut yks. (Kmo).

Strix u. uralensis Pall. Harv. pesivänä. Mantsissa ammuttiin 1 yks. 28. X. 41, Andrusovan Salosaaressa 10. V. 43 1 yks., 6. VI. pesä, jossa 3 poikasta. Emot olivat arkoja ja pysyttelivät n. 50 m:n päässä äänellen jatkuvasti ja koputellen nokallaan (Kmo).

Strix a. aluco L. Harv., mahdollisesti pesivänä. Mantsissa 12. IX. 41 1 yks., samoin 25. IV. 44 lähellä Pultsoilan kylää (Kmo).

Falco p. peregrinus Tunst. Harv., Ohtoinniemessä 27. V. 42 ja Ukonniemessä 10. XI. 43 1 yks.

Falco s. subbuteo L. J. harv. pesivänä. Esim. Mantsissa 30. VIII. 41 2 poikuetta, Andrusovassa 12. V. 42, Aunusjoen suulla ja Alavoisissa 25. V. 1 pari.

Falco columbarius aesalon Tunst. Muuttoaikoina: Mantsissa 17. VIII. 41 ja Vitelessä 23. IV. 43 1 yks.

Falco t. tinnunculus L. J. harv. pesivänä.

Falco v. vespertinus L. Harv. pesivänä. Hapanovassa 2. V. 42 1 yks. iltahämärässä, 10. IX. 1 yks., Vitelessä 23. IV. ja 3. V. 43, samoin kuin Aunuksen peltoaukeilla 6. VI. 1 yks.

Aquila c. chrysaetus (L.). Harv. pesivänä. Hapanovassa 16. V. ja 21. VII. 42, Pisin ja Hapanovan välillä 21. V. 42 sekä Perttijärvellä 1. XI. 43 1 yks.

Buteo vulpinus intermedius Menz. J. harv. pesivänä. — Mantsissa 30. VIII. 41 22 yks., Hapanovan majakalla 4. IX. 42 muuttoa, samanaikaisesti jopa 20 yks. näkyvissä.

Buteo l. lagopus (Brünn.). Muuttoaikana: Suurmäessä 23. IV. 1 ja Vitelessä 26. IV. 43 2 yks.

Circus c. cyaneus (L.). Muuttoaikana: Vitelessä 19. V. 43 1 yks. (Kmo).

Accipiter g. gentilis (L.). J. harv. pesivänä. Mantsissa 30. VIII. 41, Hapanovassa 2. V. ja 17. VII. 42 1 yks., Vitelessä 15. X. 42 1 yks. tavoitti oravaa, Sepinkylässä 6. I. 43 1 yks. iski oravaan (Kmo).

Accipiter n. nisus (L.). J. harv. pesivänä. Mantsissa 28. VIII.—10. XI. 41 välisenä aikana 6 kertaa; Pisijoen suulla saatiin 23. V. 42 1 yks. elävänä kiinni; Pisissä 29. VII. 42 1 yks., Vitelessä 28. IV. 43 1 yks. iski kiinni harakkaan, Andrusovassa 11. V. 43 1 ja Ukonniemessä 9. VI. 43 1 yks.

Milvus m. migrans Bodd. Hyvin harv. pesivänä. Hapanovan majakan ja Pisijoen suun välillä tapasin yhden yksilön samoilla paikoilla lähellä rantaviivaa 10., 17. ja 21. V. 42 sekä 2 yks. 1. VII.

Haliaeetus albicollis (L.). Harv. pesivänä. Hapanovan majakan lähellä 11. V. 42 1 pari istumassa ahtojääröykkiöllä n. 300 m:n päässä rannasta. Pari asusti koko kesän eräässä niemessä hiukan Pisijoen suusta etelään, jossa linnut tapasi usein tukkikasalla istumassa, joskus kaukana järvellä pyydystelemässä. Koko poikue (4 yks.) koossa vielä 11. IX. Vitelessä 15. X. 42 1 ja Hapanovassa 18. X. 3 yks. Ukonniemessä kesinä 1943 ja 1944 1 pari. Vieljärvellä 3—5. IV. 44 1 kalastajien jättämiä kalanjätteitä syövä yks. (Kmo). Koko alueella siis todennäköisesti 3—4 pesivää paria! Vanhoja pesiä löydetty Ohtoinniemestä ja Kuusikkoniemestä.

Pernis a. apivorus (L.). Harv. pesivänä. 1 yks. ammuttu Tuulosjoella 12. VI. 43. Andrusovassa 30. IV. 44 valtavaa muuttoa: Muuttaman tunnin kuluessa muutti satoja yksilöitä (joista 1 ammuttiin). Väsyneet yksilöt laskeutuivat levähtämään puihin suurimman osan liidellessä 50—300 m:n korkeudessa eteenpäin (Kmo).

Pandion h. haliaëtus (L.). Harv. pesivänä. Hapanovan majakan lähellä suolla kelohongassa pesä, jonka lähiympäristössä parin tapasi päivittäin 8. V. 42 lähtien. Hapanovan ja Gumbaritsan välillä 24. V. 42 1 pari. Andrusovassa pesi kesinä 1942 ja 1943 1 pari, ainakin vuonna 1943 1 pari myös Ohtoinniemessä ja Ukonniemessä, joten pesiviä pareja todettu kaikkiaan 5.

Cygnus cygnus (L.). Yl. muuttoaikoina.

Cygnus b. bevickee Yarr. Harv. muuttoaikana. Vitelessä 5. V. 44 8 yks., joista 1 yks. (paino 4.7 kg) ammuttiin. Mantsin- ja Lunkulansaaren välisessä salmessa 9—10. V. 44 5 yks. Linnut olivat verraten kesyjä (Kmo).

Anser f. fabalis Lath. Yl. muuttoaikoina. Mantsissa 10. IX. 41 n. 200 yks., Hapanovassa 22. IV. 42 1 parvi, 11. V. 8 + 12 yks., Vitelessä 24. IV. 43 7, 26. IV. 5 ja 28. IV. 5 yks.

Anser sp. Vitelessä 11., 12., 14. ja 15. VI. 44 kiilan- tai sekamuotoisia hanhiparvia, joissa keskim. 30 yks., lentäen matalalla rannan suuntaan koillisesta lounaaseen!

Branta b. bernicla (L.). Yl. kevätmuuton aikana. Ukonniemessä vielä 14. VI. 43 1 pari.

Anas p. platyrhyncha L. Yl. pesivänä rannikon lähijärvissä, Laatokalla harvinaisempi.

Anas c. crecca L. Yl. pesivänä rannikon lähijärvissä, Laatokalla harvinaisempi.

Anas querquedula L. Harv. pesivänä Andrusovassa ja Ukonniemen lähiympäristössä. Esim. Andrusovassa 11. V. 43 3 paria, Ukonniemessä 9. VI. 43 1 pari ja yksinäinen koiras, Mantsissa 28. VIII. 41 2 yks.

Anas penelope L. J. harv. pesivänä Andrusovassa ja Ukonniemessä, muuttoaikoina mm. Hapanovassa, Vitelessä ja Mantsissa.

Anas a. acuta L. Harv. pesivänä Ukonniemen lähiympäristössä, muuttoaikoina mm. Hapanovassa, Andrusovassa ja Mantsissa.

Spatula clypeata (L.). Harv. pesivänä Ukonniemen lähiympäristössä, mm. 14. VI. 43 2 paria.

Nyroca f. ferina (L.). Muuttoaikoina: Hapanovassa 27. V. 42 1 pari, Mantsissa 17. IX. 41 1 yks.

Nyroca fuligula (L.). Harv. pesivänä, esim. Andrusovassa, muuttoaikoina yleinen.

Nyroca m. marila (L.). Harv., mahdollisesti pesivänä: Ukonniemessä 30. V. 43 4 paria, 9. VI. 1 pari ja ♂ sekä 14. VI. 2 paria. Muuttoaikoina yleisempi: Pisihoen suulla 22. V. 42 2 paria + n. 20 ja n. 20, Mantsissa 15. IX. 41 5 yks.

Bucephala c. clangula (L.). J. harv. pesivänä. Esim. Hapanovassa 27. V. 42 3 paria, 17. VII. 3 poikuetta, Ukonniemessä 9. VI. 43 1 ja 14. VI. 3 poikuetta (6 + 7 + 10 pull.).

Clangula hyemalis (L.). Harv. pesivänä, muuttoaikoina yleinen. Ristisaaren lähellä 25. VII. 43 1 poikue. (Laatokan ulkosaariIia — Mökerikkö, Heinäsenmaa, Ristisaari — säännöllisesti poikueita ja muuttonsa keskeyttäneitä täysikasvuisia yksilöitä; Kmo).

Oidemia f. fusca (L.). Yl. muuttoaikoina, harv. pesivänä. Pesimiseen viittaa esim. seuraava havainto: Ukonniemessä 14. VI. 43 4 paria. (Pesinyt Laatokan ulkosaarilla — Heinäsenmaa, Kukri, Jalaja, Mökerikkö, Vossinoi, Valamo, Konevitsa, Ristisaari — yleisenä vv. 1923—1929, mutta tullut vuosi vuodelta harvinaisemmaksi. Esim. Mökerikössä ulkoluodoilla vielä 1925 ainakin 20 pesää; Kmo). — Hapanovassa muutto erittäin vilkasta 27. V. 42, jolloin parvia lensi yhtämittäisenä jonona aamusta yöhön saakka. Parvet, joissa oli keskim. n. 200 yks., vaihdellen 15—600, lensivät lähellä veden pintaa etelästä pohjoiseen. Kaikkiaan muutti vrk:n kuluessa muutamia kymmeniä tuhansia yks. Osa parvista oli kuitenkin *O. nigraa*.

Oidemia n. nigra (L.). Yl. muuttoaikoina. — Hapanovassa 5 koirasta jo 14. VII. 43.

Mergus m. merganser L. J. yl. pesivänä. Esim. Hapanovassa 24. V. 42 muutamia pareja, 14. VI. risukan sisässä pesä, jossa 9 tuoretta munaa, 17. VII. 1 poikue, 23. VII. 2 lentopoikuetta, rantaviivalla Vitele—Ukonniemi 20. V. 43 useita pareja, samoin rantaviivalla Ukonniemi—Rajakontu 30. V. Rajakonnussa (Kallivoisen saari) 28. V. 43 pesä kalasaunassa lattialankkujen välissä (10 tuoretta munaa; Kmo).

Mergus serrator L. J. yl. pesivänä. Esim. Hapanovassa 17. VII. 42 1 lentopoikue, Ukonniemessä 30. V. 43 muutamia, 9. VI. 2 sekä Ukonniemen ja Rajakonnun välisellä rantaviivalla 31. V. 43 useita pareja.

Mergus albellus L. Muuttoaikoina: Hapanovassa 12. V. 42 1 pari, 16. V. 2 ♂♂ ja 4 ♀♀, Ukonniemessä 9. VI. 43 1 pari.

Phalacrocorax c. carbo (L.). A. Korvenheimon mukaan laji tavaan muuttoaikoina, ammuttu esim. Mantsissa syksyllä 1925. Pesinyt ainakin v. 1924 Heinäsenmaan lähellä olevassa Kukriinsaaressa, jossa 1 juv. yks. ammuttu kesällä (vrt. Luonnon Ystävä 1921: 53—57).

Podiceps c. cristatus (L.). J. yl. pesivänä Andrusovan lahdessa: Kesällä 1944 n. 25 paria; Mantsissa 2. IX. 41 1 poikue.

Podiceps g. griseigena (Bodd.). Harv. pesivänä: Andrusovassa 12. V. 43 1 yks., Ukonniemessä 9. VI. hätäilevä ♂. (Tämän yhteydessä mainittakoon, että A. Korvenheimon mukaan laji pesi yleisenä Konevitsassa vv. 1926—1927).

Colymbus a. arcticus L. Muuttoaikoina yl., muulloin harv., mahdollisesti pesivänä. Mantsissa 17. VIII. 41 2 yks., Ukonniemessä 9. VI. 43 1 pari. Hapanovassa 21. V. 42 yhtämittaista muuttoa (yksittäin), yhteensä useita kymmeniä yks.

Colymbus stellatus Pontopp. Muuttoaikoina: Hapanovassa 23. V. 42 muutamia, Mantsissa 23. IX. 41 1 yks.

Columba oe. oenas L. J. harv. pesivänä. Mantsissa 12. ja 13. X. 41 1 yks., Pisissä 29. VII. 42 2, Suurmäessä 23. IV. 43 3, Vitelessä 9. V. 2, Andrusovassa 12. V. 1 sekä Tuuloksessa 25. V. 1 yks.

Columba p. palumbus L. J. yl. pesivänä.

Haematopus o. ostralegus L. Muuttoaikana: Ohtoinniemessä 27. V. 42 4 yks. rantahietikolla, Rajakonnussa 6. VI. 44 9 yks. (Kmo).

Charadrius hiaticula tundrae (Lowe). Muuttoaikoina: Hapanovassa 16. V. 42 2, 22. V. 1 + 1 ja 24. V. muutamia yks., Ukonniemessä 28. V. 43 2 parvea, joissa 30—40 yks., 29. V. 20 ja Rajakonnussa 30. V. 1 yks. Mantsissa 1. IX. 41 9, 2. IX. 4 ja 23. IX. n. 20 yks.

Charadrius dubius curonicus Gmel. J. harv. pesivänä. Esim. Hapanovassa 22. VII. 42 2 poikuetta, Vitelessä 12. VI. 42 pesä, jossa 4 munaa. — Mantsissa 4. IX. 41 n. 30 ja n. 50 yks.

Charadrius morinellus L. Muuttoaikana: Mantsissa 23. IX. 41 9 ja 25. IX. muutamia yks., joista 1 ammuttiin.

Charadrius apricarius altifrons Brehm. Muuttoaikoina: Ukonniemessä 29. V. 43 4, 30. V. 2 ja Rajakonnun Kallivoisissa 30. V. 43 3 yks. Mantsissa 30. VIII. 41 2, 1. IX. ♂ ja 2 juv. yks., 10. IX. 3, 13. IX. n. 30 ja n. 100, 14. IX. 2 ja 7, 16. IX. 6 sekä 23. IX. n. 20 yks.

Vanellus vanellus (L.). J. yl. pesivänä viljelymailla. Mm. Vitelessä 17. IV. 43 n. 10 yks., 25. IV. parikymmentä paria pelloilla, Alavoisissa 12. V. 43 4 paria. Pesivänä myös Pisissä, Aunuksen lakeuksilla ja Salmassa, jossa kesällä 1943 kymmenkunta paria.

Calidris testacea (Pall.). Hapanovassa 24. V. 42 1 yks.

Calidris a. alpina (L.). Muuttoaikana: Hapanovassa 22. V. 42 1, Ukonniemessä 30. V. 43 n. 30 ja 11 yks., joista pari ammuttiin.

Calidris temminckii (Leisl.). Muuttoaikoina: Hapanovassa 24. V. 42 1, 14. VII. 3, Rajakonnun Kallivoisissa 30. V. 43 1 sekä Mantsissa 28. VIII. 41 1 yks.

Philomachus pugnax (L.). Muuttoaikana: Hapanovassa 22. V. 42 ja 2. VI. 1 ♂, Andrusovassa 3. V. 43 3 yks., Ukonniemessä 30. V. 43 ♂ ja 4 ♀, 14. VI. ♂ ja 3 ♀.

Tringa erythropus (Pall.). Muuttoaikoina: Andrusovassa 12. V. 43 1, Mantsissa 17. VIII.—3. IX. 41 välisenä aikana useita yks.

Tringa t. totanus (L.). Mantsissa 16. IX. 41 1 yks.

Tringa nebularia (Gumm.). Pesiminen epävarma: Pisin ja Andrusovan välillä 14. VI. 42 1 pari aution salolammen rannalla. Muuttoaikoina (4—30. V. ja 20. VII.—14. IX.) tavattu usein.

Tringa ochropus L. J. harv. pesivänä. Esim. Hapanovassa 17. V. 42 3 ja 21. V. 2 paria, 6. ja 24. VI. 1 yks., Andrusovassa 25. V. 43 1 pari, samoin Vitelejoen varrella 31. V. 43. — Hapanovassa 14. ja 20. VII. 42 1 muuttava yks.

Tringa glareola L. Harv. pesivänä: Hapanovassa 21. V. 42 1 yks. suolla, Andrusovassa 24. V. 43 1 pari, 7. VI. 2 paria. Myös muuttoaikoina.

Actitis hypoleucos L. J. yl. pesivänä. Esim. Hapanovassa 21. VII. 42 lentopoikue, Vitelessä 14. VI. 43 pesä, jossa 4 haudottua munaa.

Limosa l. lapponica (L.). Muuttoaikoina: Ukonniemessä 9. VI. 43 2 Mantsissa 15. IX. 41 6 ja 23. IX. 2 yks.

Numenius a. arquata (L.). J. harv. pesivänä.

Numenius ph. phaeopus (L.). Muuttoaikoina: Andrusovassa 3. V. 43 2, Ukonniemessä 21. V. 6, 29. V. 2 sekä Hapanovassa 14. VII. 42 2 yks.

Scolopax r. rusticola L. Harv. pesivänä, esim. Hapanovassa ja Andrusovassa.

Capella g. gallinago (L.). J. harv. pesivänä. Esim. Hapanovassa 1942 2 ja Andrusovassa 11. V. 43 muutamia pareja.

Capella media (Lath.), Andrusovassa 11. V. 43 1 yks.

Lymnocyptes minimus (Brünn.). Muuttoaikoina: Mantsissa 12. IX. 41 1 ja 10. X. 1 yks., joka ammuttiin.

Sterna h. hirundo L. J. yl. pesivänä. Esim. Hapanovan edustalla 1942 kymmenkunta paria, Ukonniemessä 9. VI. 43 n. 15 ja Andrusovassa 20. VI. n. 70 pesivää paria. Joukossa saattoi olla myös lapintiiroja.

Sterna macrura Naum. Hapanovassa 24. V. 42 muutamia, 27. V. us. kymmeniä, ehkä satojakin yksilöitä kalatiirojen ja naurulokkien seurassa. Pesinee yhtä yleisesti kuin edellinenkin laji.

Larus a. argentatus Pontopp. J. harv. pesivänä. Esim. Hapanovassa 1942 pitkin kesää muutamia yks., Andrusovassa 11. V. 43 1 yks., Ristisaarella 3. VI. 43 n. 10 pesää. (Pohjois-Laatokalla yleisempi, pesien yhdyskunnittain, mm. 1923—1924 Jukansaarella Lahdenpohjan edustalla n. 40 pesää; Kmo).

Larus f. fuscus L. Harv. pesivänä, esim. Hapanovassa, Ristisaarella ja Mantsissa, pohjois-Laatokalla yleisempi.

Larus c. canus L. J. yl. pesivänä. Esim. Hapanovassa 1942 viittisen paria, muutamia pareja myös Ukonniemessä ja Rajakonnun Kallivoisissa 1943.

Larus minutus Pall. J. harv. pesivänä. Hapanovan edustalla 1942 1 pari naurulokki- ja tiirayhdyskunnassa; Andrusovan ulkoluodoilla, jonne myös moni pari jäi pesimään, 24. V. 43 6 ja 25. V. n. 40 yks. sekä Ukonniemessä 30. V. 43 viittisentoista yks. (Tässä yhteydessä mainittakoon, että A. Korvenheimon tapasi kesinä 1926—1927 Konevitsassa pikkulokin pesivänä, löytäen mm. kerran 13 veden pinnalla kelluvaa pesää).

Larus r. ridibundus L. J. yl. pesivänä. Hapanovassa 10. V. 42 2, 27. V. useita satoja muuttavia yks. Noin 10 paria jäi pesimään. Andrusovassa 25. V. ja 6. VI. 43 muutamia yks., Ukonniemessä 30. V. n. 10 yks., 9. VI. muutamia pesiviä pareja.

Stercorarius sp. A. Korvenheimo tapasi Vitelessä 5. V. 44 yhden kihu-yksilön, joka mahdollisesti kuului lajiin *parassiticus*, samoin heinäkuussa 1943 1 yks.

Grus g. grus (L.). J. yl. pesivänä soilla, esim. Hapanovassa ja Andrusovassa.

Porzana porzana (L.). Harv. pesivänä. Andrusovassa 24. V. 43 3, 12. VI. 44 1 ääntelevä yks., Mantsissa 28. VIII. 41 1 yks.

Crex crex (L.). Harv. pesivänä. Pisissä 25. VI. 42 1, Hapanovassa 6. VI. 43 ja Aunuksen peltoaukeilla 7. VI. 43 1 ääntelevä yks.

Lagopus l. lagopus (L.). J. harv. pesivänä. Mantsissa 30. XI. 41 2, Hapanovassa 20. ja 21. V. 42 muutamia sekä Vitelessä 16. IV. 43 muutamia yks.

Lyrurus t. tetrrix (L.). Yl. pesivänä. Mantsissa 20. VIII. 41 8 kuhertelevaa ♂ rantahietikolla, Hapanovassa 10. V. 42 samoin 10 ♂ ja 21. V. 11 ♂ sekä useita ♀♀.

Tetrao u. urogallus L. J. yl. pesivänä. Huhtikuussa 1942 tavattiin Pisin ja Hapanovan välisessä maastossa nelisenkymmentä soittlevaa kukkoa!

Tetrastes b. bonasia (L.). Yl. pesivänä. Yleisin kanalintu.

Perdix perdix (L.). Harv. pesivänä. Mantsissa 22. X. 41 10 + 12 yks., keväällä 1943 Andrusovassa (Kmo).

Kaikkiään on siis tavattu 180 lintulajia, joista 40 vain muuttoaikana tai kiertävänä. 15 lajia on tavattu sellaisena vuodenaikana tai olosuhteissa, joissa pesiminen on mahdollinen, joskin täysin epävarma. Loput 125 lajia on todettu pesivinä tai tavattu sellaisena vuodenaikana tai olosuhteissa, jotka ilmeisesti viittaavat pesimiseen. Näistä 5 on tavattu hyvin yleisenä, 25 yleisenä, 32 jokseenkin yleisenä, 29 jokseenkin harvinaisena, 33 harvinaisena ja 1 hyvin harvinaisena.

Summary: The bird fauna of the Eastern coast of Lake Laatokka (Ladoga). The paper is an abstract of the observations carried out by the author during his military service 1941—44. The area studied belongs to Russian Carelia. The abundance of the species is denoted as follows: „hyvin harv.“ = extremely rare, one observation; „harv.“ = rare, 2—5 observations; „j. harv.“ = sparsely occurring, 6—20 observations; „j. yl.“ — fairly abundant = 21—100 observations; „yl.“ = abundant, more than 100 observations; „hyv. yl.“ = numerous.